

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Grønbog om den bedste udnyttelse af Europas traditionelle knowhow: en mulig udvidelse af beskyttelsen af geografiske betegnelser i Den Europæiske Union til at omfatte ikke-landbrugsprodukter, KOM(2014) 469

1. Resumé

Kommissionen har fremlagt "Grønbog: Den bedste udnyttelse af Europas traditionelle knowhow: en mulig udvidelse af beskyttelsen af geografiske betegnelser i Den Europæiske Union til at omfatte ikke-landbrugsprodukter".

Geografiske indikationer (GI) er betegnelser, der anvendes til at identificere et produkt som har oprindelse i et bestemt land, region eller lokalitet, hvor produktets kvalitet, omdømme eller andre kendetegn er knyttet til dens geografiske oprindelse. Som et eksempel kan nævnes betegnelsen Prosciutto di Parma, der er forbeholdt skinker fra Parma.

I EU er beskyttelsen af geografiske indikationer (GI) på nuværende tidspunkt begrænset til produkter inden for fødevarer, landbrugsprodukter, vin og spiritus.

Grønbogen indeholder spørgsmål om de nuværende beskyttelsesformer, som findes på nationalt niveau og EU-niveau og potentielle økonomiske, sociale og kulturelle konsekvenser ved en øget beskyttelse af ikke-landbrugs GI i EU. Anden del af grønbogen indeholder mere tekniske spørgsmål vedrørende, hvordan en øget beskyttelse kan opnås.

2. Baggrund

I Europa er beskyttelsen af GI begrænset til produkter inden for fødevarer, landbrugsprodukter, vin og spiritus, hvorefter GI inden for disse områder ved en enkelt ansøgning kan blive beskyttet i hele EU. For produkter uden for disse områder findes der ingen fælles EU-regulering, og beskyttelsen af disse produkter varierer blandt medlemsstaterne.

Nogle medlemsstater har oprettet nationale systemer for beskyttelse af ikke-landbrugs GI, mens andre lande, herunder Danmark, beskytter ikke-landbrugs GI via varemærkelovgivningen og konkurrence- og forbrugerbeskyttelseslovgivningen.

I marts 2013 publicerede Kommissionen en rapport om beskyttelse af ikke-landbrugs GI i det indre marked. Rapporten konkluderer, at der synes at være et behov for harmonisering af medlemsstaternes regulering og for oprettelse af et fælles system for beskyttelse af ikke-landbrugs GI i EU. Det er blandt andet på basis af rapporten, at Kommissionen nu udsender grønbogen.

Spørgsmålet om beskyttelse af GI, herunder ikke-landbrugs GI, er også et centralt emne i forbindelse forhandlinger om frihandelsaftaler med tredje-lande, som ønsker en bedre beskyttelse af deres ikke-landbrugs GI i EU. Kommissionen har ønsket et system til beskyttelse af ikke-landbrugs GI for at få et forhandlingsredskab i frihandelsforhandlingerne, som man ikke har, hvis man ikke kan sikre europæiske producenter beskyttelse af ikke-landbrugs GI.

3. Formål og indhold

Formålet med grønbogen er at iværksætte en bred høringsproces med alle interessenter med henblik på at indhente interessenternes bemærkninger om, hvorvidt der på EU-niveau er behov for at øge beskyttelsen for ikke-landbrugs GI og i givet fald, hvordan det skal gøres.

Grønbogen er delt op i to dele. Første del af grønbogen indeholder oplysninger om og spørgsmål til de nuværende beskyttelsesformer, som findes på nationalt niveau og EU-niveau og potentielle økonomiske, sociale og kulturelle konsekvenser ved en øget beskyttelse af ikke-landbrugs GI i EU. Anden del af grønbogen indeholder mere tekniske spørgsmål vedrørende, hvordan en øget beskyttelse kan opnås.

I første del af grønbogen fremhæves det, at relevant international regulering, herunder Pariserkonventionen om beskyttelse af industriel ejendomsret og The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS aftalen), tillader GI-beskyttelse for alle typer af produkter, både landbrugsprodukter og ikke-landbrugsprodukter.

Kommissionen anfører blandt andet at GI-beskyttelse uden for landbrugsområdet vil medføre positive økonomiske effekter for producenterne gennem et øget særpræg og øget tiltrækningskraft af deres produkter som følge af den garanterede kvalitet og oprindelse, som GI-beskyttelsen er udtryk for.

Kommissionen nævner desuden, at oprettelsen af et system for beskyttelse af ikke-landbrugs GI vil kunne have en positiv effekt på de handelsaftaler, som

de i øjeblikket forhandler. Andre fordele der nævnes i grønbogen er forbrugerbeskyttelse samt bevarelse af europæiske traditioner, know-how og kulturarv.

I anden del af grønbogen gennemgås mulighederne for beskyttelse af ikke-landbrugs GI i EU, herunder:

- hvilke krav der skal stilles for at kunne opnå beskyttelse,
- hvad der skal beskyttes henholdsvis ikke beskyttes,
- hvor stærkt linket mellem produktet og den geografiske oprindelse skal være,
- samt hvordan en øget beskyttelse af ikke-landbrugs GI skal ske – om det skal være via en harmonisering af national lovgivning eller gennem oprettelsen af et fælles EU-system, som kendes fra beskyttelsen af GI for landbrugsprodukter, fødevarer, vin og spiritus.

Kommissionen fremhæver, at harmonisering af national lovgivning også blev overvejet men afvist i forbindelse med, at der blev indført GI-beskyttelse for landbrugs GI i EU.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har ikke udtalt sig om grønbogen.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser

Grønbogen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

8. Samfundsøkonomiske konsekvenser

Grønbogen har ikke i sig selv samfundsøkonomiske konsekvenser.

9. Administrative konsekvenser for erhvervslivet

Grønbogen har ikke i sig selv administrative konsekvenser for erhvervslivet.

10. Høring

Grønbogen har været i høring i EU-specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål.

Dansk Industri er modstander af EU-regulering, der udvider beskyttelsesområdet for GI til også at omfatte ikke-landbrugs produkter og serviceydelser.

Dansk Industri vurderer, at varemærkesystemet yder en tilstrækkelig beskyttelse, der imødekommer behovene uden samtidig at udgøre en hindring for det indre markedes funktion og international frihandel.

Dansk Industri mener, at GI-beskyttelsen allerede i dag er for vidtgående, hvilket særligt gælder i forhold til varemærkebeskyttelsen. Det er ifølge Dansk Industri ikke påvist, at GI-beskyttelsen indestår for nogen garanti for produkternes kvalitetsniveau overfor forbrugerne, som ellers var den oprindeligt tiltænkte funktion. På denne baggrund forekommer GI-beskyttelsen uretmæssigt at ekspropriere varemærkerettigheder, der opfylder tilsvarende funktioner.

Dansk Industri fremhæver desuden, at grundlaget for eventuelle lovgivningsinitiativer ikke er tilstrækkeligt belyst. Dette gælder for så vidt angår forholdet til varemærker, såvel som de generelle økonomiske implikationer og aspekter i forhold til international frihandel. Heller ikke spørgsmål i relation til effektiv håndhævelse er ifølge Dansk Industri tilstrækkeligt belyst.

Dansk Erhverv mener ikke, at der er behov for yderligere EU-regulering, der udvider beskyttelsesområdet for GI til flere produktkategorier. Dansk Erhverv er skeptiske overfor etablering af et system, som understøtter specifikke GI, da der ikke er et dokumenteret behov, og ej heller, at det vil give reel værdi – hverken økonomisk eller handelsmæssigt.

Dansk Erhverv gør opmærksom på, at erfaringer fra den eksisterende lignende ordning for landbrugsprodukter og fødevarer viser, at der ikke er en markant efterspørgsel fra dansk erhvervsliv eller forbrugerne. Dansk Erhverv er derimod bekymret for, at yderligere fokus på GI kan give en protektionistisk effekt, som kan blive en hindring for det indre marked og endog for frihandel generelt.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke kendskab til andre landes holdninger til grønbogen. Det skal dog bemærkes, at muligheden for beskyttelse af ikke-landbrugs GI, har været diskuteret flere gange blandt medlemsstaterne. Blandt andet er det et centralt emne i frihandelsaftaleforhandlingerne med tredjelande, hvor det ofte bliver stillet som krav for at beskytte EU's GI inden for fødevarer og landbrugsprodukter, at EU beskytter det pågældende lands ikke-landbrugsprodukter.

De sydeuropæiske lande har typisk været for at udvide beskyttelsen til også at gælde ikke-landbrugs GI, mens de skandinaviske og visse nordeuropæiske lande i større eller mindre grad har været imod. Enkelte lande mener, at der først og fremmest skal fremsættes forslag til EU-regulering om beskyttelse af ikke-landbrugs GI, og først derefter kan der tages stilling til beskyttelse af tredjelandes ikke-landbrugs GI.

Danmark har 6 registrerede landbrugsprodukter og fødevarer som GI, mens Italien har 264, Frankrig 217 og Spanien 178. Samme billede tegner sig for beskyttelse som GI inden for områderne vin og spiritus. De sydeuropæiske lande har derfor en særlig interesse i at få deres mange registrerede GI beskyttet i tredjelande gennem blandt andet handelsaftaler, og dette er formentlig også grunden til, at disse lande typisk har været for at udvide beskyttelsen til også at gælde ikke-landbrugs GI.

12. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er skeptisk overfor en udvidelse af GI-beskyttelsen til også at gælde ikke-landbrugs GI.

Overordnet set mener regeringen ikke, at Kommissionen gennemfører en overbevisende argumentation for meningsfuldheden i ikke-landbrugs GI. Der kan argumenteres for GI på landbrugsområdet, da landbrugsprodukters kvalitet kan afhænge af jordbundsforhold, klima etc. Det samme er ikke tilfældet for produkter uden for landbrugsområdet, og kommissionens argumentation om særlige regionale "traditioner og kvaliteter" ved ikke-landbrugsprodukter er ikke klar, håndgribelig og operationel.

Regeringen mener derfor ikke, at der ikke synes at være et behov for at udvide beskyttelsen. Varemærkesystemet yder som udgangspunkt en tilstrækkelig beskyttelse, ligesom markedsføringsloven, som implementerer direktivet om urimelig handelspraksis, er ulovligt at markedsføre sig med geografiske angivelser, der ikke er korrekte eller som er misvisende.

Udvidelsen af GI-beskyttelsen kan risikere at medføre manglende innovation, når bestemte produkter begrænses til ikke at kunne flyttes mhp. overholdelse af fastsatte kriterier for hvornår produktet er beskyttet som ikke-landbrugs GI.

Desuden er der en risiko for en protektionistisk effekt, som kan blive en hindring for det indre marked og frihandlen, hvis Kommissionen i frihandelsforhandlingerne får bedre muligheder for at begrænse EU's indre marked for produkter, der har opnået ikke-landbrugs GI-beskyttelse i tredjelande. Det kan lede til øgede forbrugerpriser og svagere konkurrence.

Regeringen lægger afslutningsvis vægt på, at de ressourcer, der vil skulle afsættes for at kunne opretholde og håndhæve et sådant system på EU- eller nationalt niveau ikke står mål med den reelle forbrugerbeskyttelse, man vil opnå.

13. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.